

کمتر از ۲ ماه - پزشک

ارزیابی، طبقه بندی و درمان شیرخوار بیمار

- در صورت تولد نوزاد بیمار در مرکز بهداشتی درمانی یا خانه بهداشت، به روند گام به گام احیا نوزاد (بوکلت مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران) و صفحه ۴۴ مراجعه شود.
- قبل از شروع درمان شیرخوار، او را از نظر ضربه یا آسیب به سر و گردن کنترل کنید و در صورت وجود احتمال صدمه به نخاع گردنی، گردن شیرخوار را حرکت ندهید. با وضعیت مناسب دادن (صفحه ۴۶) او را انتقال دهید.
- کلیه شیرخواران مراجعه کننده، باید در فواصل منظم از نظر علائم خطر فوری توسط غیر پزشک بررسی شود و در صورت داشتن هر یک از علائم خطر فوری، سریعاً شیرخوار را خارج از نوبت معاینه کنید.
- اگر شیرخوار به هر دلیلی نیاز به انتقال فوری دارد، اقدامات قبل از انتقال (صفحه ۴۸) را انجام داده و شیرخوار را فوراً انتقال دهید. در صورت عدم امکان انتقال، اقدامات (صفحه ۴۸) را انجام داده و هر زمانی که امکان انتقال وجود داشت شیرخوار را انتقال دهید.
- کلیه بیماری هایی که در ردیف قرمز چارت قرار می گیرد، ۲۴ ساعت بعد پیگیری شود.

علائم خطر فوری را ارزیابی کنید.

علائم اورژانسی را به محض ورود شیرخوار قبل از توزین و ثبت ارزیابی کنید:

۱- راه هوایی/تنفس

* در صورت وجود هر یک از علائم

- فقدان تنفس
- تنفس منقطع و غیر موثر (Gaspings)
- سیانوز مرکزی (زبان و مخاط)

۲- قلب و جریان خون

* در صورت وجود هر یک از علائم

- ضربان قلب کمتر از ۱۰۰ در دقیقه

انتهاهای سرد همراه با هر یک از علائم زیر:

* در صورت وجود هر یک از علائم

- پرشدگی موبرگی طولانی تر از ۲ ثانیه
- نبض ضعیف و تند
- رنگ پریدگی

۳- هوشیاری/ تشنج

* در صورت وجود هر یک از علائم

- عدم هوشیاری
- در حال تشنج

درمان کنید

- از اتلاف درجه حرارت پیشگیری کنید (چارت شماره ۱ - صفحه ۴۴)
- راه هوایی را باز کنید. (چارت شماره ۲ صفحه ۴۵)
- در صورت فقدان تنفس یا تنفس منقطع و عمیق (Gaspings)، تهویه با فشار مثبت (PPV) انجام دهید. (چارت شماره ۳ صفحه ۴۵)
- در صورت کبودی (سیانوز مرکزی)، جریان آزاد اکسیژن بدهید. (چارت شماره ۴ صفحه ۴۶)

- تهویه با فشار مثبت (PPV)، با بگ خود متسع شونده (آمبوگ) را شروع کنید. (چارت شماره ۳ صفحه ۴۵) انجام دهید. (چارت شماره ۳ صفحه ۴۵)
- از اتلاف درجه حرارت شیرخوار پیشگیری کنید. (چارت شماره ۱ - صفحه ۴۴)

- از اتلاف درجه حرارت شیرخوار پیشگیری کنید. (چارت شماره ۱ - صفحه ۴۴)
- هر گونه خونریزی فعال را متوقف کنید.
- جریان آزاد اکسیژن بدهید. (چارت شماره ۴ صفحه ۴۶)
- برای شیرخوار رگ گرفته و فوراً مایعات وریدی را آغاز کنید. (چارت شماره ۶ صفحه ۴۷)
- اگر دسترسی به وریدهای محیطی امکان پذیر نیست، از ورید ناف، ورید جوگولار خارجی یا داخل استخوانی استفاده کنید.

- شیرخوار با عدم هوشیاری را در وضعیت مناسب قرار دهید. (چارت شماره ۵ صفحه ۴۶)
- راه هوایی را باز کنید. (چارت شماره ۲ صفحه ۴۵)
- گلوکز وریدی بدهید. در صورت امکان قبل از شروع تجویز گلوکز وریدی، نمونه قند خون گرفته شود. (چارت شماره ۷ صفحه ۴۷)
- از اتلاف درجه حرارت شیرخوار پیشگیری کنید. (چارت شماره ۱ - صفحه ۴۴)
- فنوباربیتال را به ترتیب اولویت، تزریق وریدی* یا داخل عضلانی بدهید. (چارت شماره ۸ صفحه ۴۸)

* در صورت وجود هر یک از علائم فوق، بعد از انجام اقدامات بالا، اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را به ترتیب اولویت، تزریق وریدی یا داخل عضلانی تزریق نموده، تثبیت علائم حیاتی و اقدامات قبل از انتقال را انجام داده و شیرخوار را فوراً به بیمارستان انتقال دهید.

** تزریق وریدی داروها تنها زمانی امکان پذیر است که برای شیرخوار از قبل، IV Line مناسب و مطمئن گرفته شده باشد.

ارزیابی کنید

از مادر در مورد مشکل شیرخوار سوال کنید.

مشخص کنید اولین مراجعه شیرخوار است یا برای پیگیری آمده است؟

- اگر برای پیگیری آمده به قسمت پیگیری شیرخوار کمتر از ۲ ماه مراجعه ننماید.
- اگر اولین مراجعه است، شیرخوار را به ترتیب زیر ارزیابی کنید.

شیرخوار را از نظر بیماری خیلی شدید ارزیابی کنید.

علائم و نشانه ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
<p>در صورت وجود هر یک از علائم زیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> • اختلال هوشیاری • بی حالی • تحریک پذیری و بیقراری • برآمدگی ملاحظ • خوب شیر نخوردن • استفراغ حاوی خون یا صفرا • بروز تشنج قبل از مراجعه • تنفس تند (۶۰ بار در دقیقه یا بیشتر) • تو کشیده شدن قفسه سینه • تب (مساوی یا بالاتر از ۵/۳۷ درجه سانتیگراد زیر بغلی) • پایین بودن درجه حرارت بدن (کمتر از ۵/۳۵ درجه سانتیگراد زیر بغلی) • باز و بسته شدن سریع (پرش) پره های بینی (nasal flaring) • ناله کردن (grunting) 	بیماری خیلی شدید	<ul style="list-style-type: none"> • اقدامات قبل از انتقال (صفحه ۴۸) را انجام داده شیرخوار را انتقال دهید.

مشاهده و معاینه کنید	سوال کنید:
<p>تنفس</p> <ul style="list-style-type: none"> • شیرخوار باید آرام باشد <p>حال عمومی</p> <ul style="list-style-type: none"> • اختلال هوشیاری • تحریک پذیری و بی قراری • تحرک کمتر از معمول و بی حالی • برآمدگی ملاحظ • درجه حرارت زیر بغلی را اندازه بگیرید. • به حرکات شیرخوار توجه کنید: - اگر شیرخوار خوابیده است از مادر بخواهید به آرامی او را بیدار کند - آیا شیرخوار حرکت خودبخودی دارد؟ اگر شیرخوار حرکت ندارد، به آرامی او را تحریک کنید. - آیا شیرخوار هیچ حرکتی دارد؟ • چشم، پستان، ناف و پوست را از نظر وجود عفونت (صفحه ۳۸) بررسی کنید. 	<ul style="list-style-type: none"> • آیا کاهش قدرت مکیدن دارد؟ • آیا استفراغ حاوی خون یا صفرا داشته است؟ • آیا تشنج (حرکات غیر عادی) داشته است؟

طبقه بندی کنید

- چنانچه شیرخوار بیمار، ابتلاء قطعی به ایدز دارد یا از مادر مبتلا به ایدز متولد شده است، جهت اطلاع از چگونگی درمان و پیگیری به راهنما مراجعه کنید.
- در صورتی که شیرخوار دچار نقص سیستم ایمنی می باشد و یا از داروهای مهارکننده سیستم ایمنی استفاده می کند، پس از انجام اقدامات درمانی، به مرکز تخصصی ارجاع داده شود.

شیرخوار را از نظر عفونت های موضعی ارزیابی کنید:

علائم و نشانه ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
• قرمزی اطراف چشم یا • خروج ترشحات چرکی همراه با تورم پلک ها	عفونت شدید چشم	• اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را به ترتیب اولویت، تزریق وریدی یا داخل عضلانی بدهید و سپس فوراً به مرکز تخصصی / بیمارستان ارجاع دهید.
• خروج ترشحات چرکی از چشم بدون تورم پلک ها	عفونت خفیف چشم	• از قطره سولفاستامید چشمی ۱۰٪ به میزان یک قطره هر ۳ ساعت به همراه پماد تتراسایکلین یا اریترومايسين چشمی یک بار شب ها به مدت ۵ روز استفاده کنید. • ۵ روز بعد مراجعه کند. • در صورت عدم بهبودی یا تغییر، به مرکز تخصصی ارجاع دهید.
• قرمزی، گرمی و تورم پستان	ماستیت	• اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را به ترتیب اولویت، تزریق وریدی یا داخل عضلانی بدهید و سپس فوراً به مرکز تخصصی / بیمارستان ارجاع دهید.
• بزرگی و سفتی پستان	پستان طبیعی	• به مادر توصیه کنید از دستکاری و ماساژ دادن پستان نوزاد خودداری کند. • ۲ روز بعد مراجعه کند.
• ترشحات چرکی همراه با قرمزی ناف که به اطراف منتشر شده است.	عفونت شدید ناف	• اولین نوبت آنتی بیوتیک را به ترتیب اولویت، تزریق وریدی یا داخل عضلانی بدهید و سپس فوراً به مرکز تخصصی / بیمارستان ارجاع دهید.
• تداوم خونریزی بیش از چند قطره	خونریزی از بند ناف	• در صورت عدم توقف خونریزی برای بررسی اختلالات انعقادی، شیرخوار را فوراً به مرکز تخصصی ارجاع داده و در طی مسیر، محل ناف را با گاز استریل فشار دهید.
• ترشحات یا قرمزی ناف	عفونت خفیف ناف	• به مادر توصیه کنید با هر بار تعویض کهنه، بند ناف را با آب شسته، تمیز کرده و خشک کند. • به مادر توصیه کنید چه موقع فوراً برگردد. • ۲ روز بعد مراجعه کند.
• وجود جوش های چرکی منتشر در پوست یا تاول های بزرگ چرکی	عفونت شدید پوستی	• بدون تزریق آنتی بیوتیک، فوراً به مرکز تخصصی / بیمارستان ارجاع دهید.
• وجود جوش های چرکی معدود	عفونت خفیف پوستی	• استفاده از پماد پوستی تتراسایکلین یا موپیروسین (حداقل ۳ بار در روز) • استحمام روزانه با آب و صابون • ۲ روز بعد مراجعه کند.

چشم

پستان

ناف

پوست

طبقه بندی کنید

سوال کنید، نگاه کنید، لمس کنید:

• چشم
• قرمزی، تورم، خروج ترشحات چرکی

• پستان
• قرمزی، گرمی و تورم

• ناف
• ترشحات چرکی، خونریزی و قرمزی

• پوست
• وجود جوش های چرکی یا تاول

تزریق وریدی داروها تنها زمانی امکان پذیر است که برای شیرخوار از قبل، IV Line مناسب و مطمئن گرفته شده باشد.

شیرخوار را از نظر زردی ارزیابی کنید:

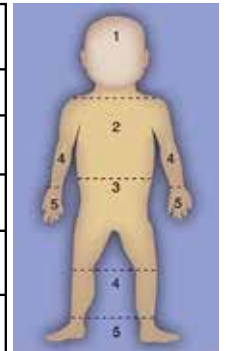
سوال کنید، مشاهده کنید، بررسی کنید:

- سن نوزاد ۲۴ ساعت یا کمتر است؟
- زردی از چه زمانی پس از تولد شروع شده است؟
- گروه خونی مادر O* و یا ارهاش منفی** است؟
- وزن هنگام تولد نوزاد کمتر از ۲۰۰۰ گرم است؟
- آیا سابقه زردی خطرناک*** در فرزندان قبلی وجود دارد؟
- آیا مراجعه قبلی داشته است؟
- آیا نشانه های خطر کرن ایکتروس**** وجود دارد؟
- در حال حاضر چند روزه است؟
- جدول تخمین شدت زردی براساس سطح بدن نوزاد

به نمودار محدوده های خطر هیپر بیلی روبینمی پاتولوژیک بر اساس سن و مقدار بیلی روبین (نمودار شماره ۱ صفحه ۴۹) مراجعه شود.

جدول تخمین شدت زردی بر اساس سطح بدن نوزاد

منطقه بدن شیر خوار	سطح احتمالی بیلی روبین
۱ چشم و صورت	۵mg/ dl
۲ قفسه سینه، قسمت فوقانی شکم	۵-۱۰mg/ dl
۳ قسمت تحتانی شکم، ران ها	۱۰-۱۵mg/ dl
۴ ساق پا و دستها بدون کف دست و پا	۱۵-۲۰mg/ dl
۵ کف دست و پا	۲۰mg/ dl به بالا

**گروه خون مادر O و نوزاد A یا B است.

** ارهاش مادر منفی و نوزاد مثبت است.

** زردی که نیاز به فتوتراپی یا تعویض خون داشته یا منجر به کرن ایکتروس (عقب ماندگی ذهنی) یا مرگ نوزاد قبلی شده است.

** بی حالی، خوب شیرنخوردن، تب، کم آبی، تشنج، کمائی شکل شدن بدن، صدای گریه غیرطبیعی

** در برگه ی ارجاع به آزمایشگاه ذکر شود، میزان بیلی روبین در اسرع وقت به پزشک معالج گزارش گردد.

** زردی بیشتر از ۲ هفته در نوزاد ترم/ بیشتر از ۳ هفته در نوزاد نارس

طبقه بندی کنید

علائم و نشانه ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
<ul style="list-style-type: none"> • زردی در ۲۴ ساعت اول تولد (احتمال ناسازگاری Rh**/ABO) یا • زردی در نوزاد با وزن کمتر از ۲۰۰۰ گرم یا • زردی کف دست و پا یا • زردی همراه با نشانه های کرن ایکتروس**** 	زردی شدید	<ul style="list-style-type: none"> • برای پیشگیری از پایین آمدن قند خون (چارت ۷ صفحه ۴۷) اقدام کنید. • از اتلاف درجه حرارت شیرخوار پیشگیری کنید (چارت ۱ صفحه ۴۴). • شیرخوار را فوراً ارجاع دهید.
<ul style="list-style-type: none"> • زردی بعد از ۲۴ ساعت اول تولد یا • زردی تنه بدون زردی کف دست و پا یا • زردی با سابقه زردی خطرناک**** در فرزندان قبلی یا • وجود مدفوع سفید 	زردی متوسط	<ul style="list-style-type: none"> • انجام نمونه capillary (کف پا) جهت بررسی میزان بیلی روبین در صورت عدم امکان نمونه گیری capillary (کف پا)، انجام Tc bil (دستگاه بیلیروبینومتر پوستی) و یا درخواست بیلی روبین توتال سرم**** و تصمیم گیری بر اساس نمودار (شماره ۱ صفحه ۴۹) • در صورت عدم امکان آزمایش بیلی روبین، ارجاع دهید. • تغذیه مکرر با شیر مادر را توصیه کنید. • آموزش مراجعه فوری در صورت زردی کف دست و پا و یا بروز علائم و نشانه های خطر • در صورت زردی طول کشیده**** یا وجود مدفوع سفیدنوزاد را ارجاع دهید. • مراقبت در منزل را به مادر آموزش دهید. • هیچ گونه داروی خانگی یا گیاهی یا صنعتی برای درمان زردی توصیه نمی شود. • ۱ تا ۲ روز بعد (بسته به شدت زردی) مراجعه کند.
<ul style="list-style-type: none"> • زردی چشم یا صورت در نوزاد کمتر از ۲ هفته و بدون نشانه های کرن ایکتروس 	زردی خفیف	<ul style="list-style-type: none"> • تغذیه مکرر با شیر مادر را توصیه کنید. • توصیه به انجام غربالگری تیروئید طبق دستورالعمل کشوری • در صورت زردی طول کشیده**** آزمایش کامل و کشت ادرار درخواست کنید. • ۱ تا ۲ روز بعد (بسته به شدت زردی) مراجعه کند.

شیرخوار را از نظر کم آبی * ارزیابی کنید:

تشخیص نوع درمان	طبقه بندی	علائم و نشانه ها
• اقدامات قبل از انتقال صفحه ۴۸ را انجام داده و شیرخوار را انتقال دهید	کم آبی شدید	<p>در صورت وجود هر یک از علائم خطر فوری یا علائم و نشانه های خطر و یا دو نشانه از نشانه های زیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> • سن شیرخوار کمتر از ۷ روز • فرورفتگی چشم ها • فرورفتگی فونتanel • زردی کف دست و پا • تولد شیرخوار زودتر از ۳۷ هفته • شیرخوار در روز اخیر ادرار نداشته است. • اسهال در شیرخوار بزرگتر از ۷ روز**
• شیرخوار را فوراً به مرکز تخصصی ارجاع دهید. • بعد از سه ساعت پیگیری کنید.	کم آبی متوسط	<p>۲ نشانه از نشانه های زیر را داشته باشد:</p> <ul style="list-style-type: none"> • فرو رفتگی چشم یا فونتanel • تعداد دفعات ادرار شیرخوار، کمتر از ۶ بار • سن مادر بیشتر از ۳۵ یا کمتر از ۱۸ سال / اولین فرزند • عدم کفایت شیر مادر

طبقه بندی کنید

آیا شیرخوار کم آب می باشد؟

اگر بله، سوال کنید:

- آیا شیرخوار سن کمتر از ۷ روز دارد؟
- آیا شیرخوار با سن بیش از ۷ روز، اسهال** دارد؟
- آیا شیرخوار تمایل به شیرخوردن دارد؟
- آیا دفعات تغذیه با شیر مادر و دفعات ادرار شیرخوار در طول شبانه روز کافی بوده است؟***
- آیا شیرخوار زودتر از موعد به دنیا آمده است؟
- آیا اولین فرزند مادر است؟
- آیا سن مادر بیشتر از ۳۵ یا کمتر از ۱۸ سال است؟

مشاهده و بررسی کنید:

- فرورفتگی چشم
- فرو رفتگی فونتanel
- زردی

* کم آبی در دوره نوزادی:

کاهش وزن نوزاد بیش از ۷ درصد در هفته اول به علت دریافت نکردن شیر مادر

** اسهال در شیرخوار ۷ روز تا ۲ ماه:

هر گاه مدفوع شیرخوار بسیار بیشتر از حد معمول باشد یا قوام متفاوتی یافته و مقدار آب مدفوع بیشتر از مواد مدفوعی باشد یا نسبت به معمول خود تغییر کند. مدفوع شیرمادرخواران در حالت معمول نیمه آبکی است.

***علائم کفایت شیر مادر (بخش مشاوره بوکت کودک سالم)

شیرخوار را از نظر اختلال دمای بدن ارزیابی کنید:

طبقه بندی کنید

آیا دمای بدن شیرخوار در محدوده طبیعی* نیست؟

اگر بله، سوال کنید:

- قادر به مکیدن یا شیرخوردن می باشد؟
- آیا شیرخوار در محیط خیلی سرد یا محیط خیلی گرم قرار داشته است؟

مشاهده و معاینه کنید:

- انتهاها گرم تر یا سردتر از بقیه قسمت های بدن است؟
- آیا پوشش شیرخوار با توجه به دمای محیط، مناسب است؟
- درجه حرارت زیر بغلی را کنترل کنید.

علائم و نشانه ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
<p>در صورت اختلال دمای بدن و فقدان علائم و نشانه های خطر و وجود هر یک از شرایط زیر؛</p> <ul style="list-style-type: none"> • پوشش شیرخوار با توجه به دمای محیط مناسب است • انتهاها سردتر از بقیه بدن است. 	مشکوک به عفونت	<ul style="list-style-type: none"> • به مادر توصیه کنید مکرراً شیرخوار را با شیر خودش تغذیه کند. • در صورت وجود تب / هیپرترمی پوشش شیرخوار را باز کنید. • در صورت وجود هیپوترمی مطابق چارت شماره ۱ صفحه ۴۴ اقدام کنید. • پس از نیم ساعت مجدداً درجه حرارت را کنترل کنید اگر همچنان اختلال درجه حرارت وجود دارد یا خوب شیر نمی خورد، شیرخوار را انتقال دهید. • ۲۴ ساعت بعد، پیگیری کنید.
<p>در صورت اختلال دمای بدن و وجود هر یک از شرایط زیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> • پوشش شیرخوار با توجه به دمای محیط مناسب نیست. • شیرخوار به اندازه کافی با شیر مادر تغذیه نشده است. 	احتمال کم عفونت	<ul style="list-style-type: none"> • به مادر توصیه کنید مکرراً شیرخوار را با شیر خودش تغذیه کند. • در صورت وجود تب / هیپرترمی پوشش شیرخوار را باز کنید. • در صورت وجود هیپوترمی مطابق چارت شماره ۱ صفحه ۴۴ اقدام کنید. • هر نیم ساعت درجه حرارت را کنترل کنید. • اگر بعد از ۱ ساعت همچنان اختلال درجه حرارت وجود دارد، اقدامات قبل از انتقال صفحه ۴۸ را انجام داده و شیرخوار را انتقال دهید. • ۲۴ ساعت بعد، پیگیری کنید.

* محدوده طبیعی دمای بدن شیرخوار: ۳۶/۵ تا ۳۷/۵ درجه سانتیگراد زیر بغلی
هیپرترمی: مساوی یا بالاتر از ۳۷/۵ درجه سانتیگراد زیر بغلی
هیپوترمی: کمتر از ۳۶/۵ درجه سانتیگراد زیر بغلی

ارزیابی وضعیت تغذیه شیرخوار

در هر شیرخوار بیمار باید وضعیت تغذیه با شیر مادر در شیرخوار و نحوه شیردهی در مادر، ارزیابی گردد. به این منظور از جداول مرتبط و فرایند خدمت مندرج در بوکلت کودک سالم (قسمت ارزیابی وضعیت تغذیه شیرخوار زیر ۶ ماه) و راهنمای مشاوره با مادر برای سلامت و تغذیه کودک استفاده شود.

کنترل وضعیت واکسیناسیون شیرخوار:

بدو تولد	ب.ث.ژ - هپاتیت ب - فلج اطفال خوراکی
۲ ماهگی	فلج اطفال خوراکی - پنج گانه *

کنترل مصرف مکمل های دارویی:

قطره آهن

در کودکان نارس و شیرخوارانی که با وزن تولد کمتر از ۲۵۰۰ گرم متولد می شوند (اعم از کودکانی که با شیر مادر و یا شیر مصنوعی تغذیه می شوند) قطره آهن با دوز 2mg/kg/day ، حداکثر ۱۵ میلی گرم آهن المنتال (خالص) در روز معادل ۱۵ قطره از زمانی که وزن کودک ۲ برابر وزن هنگام تولد می شود، (حدود ۲ ماهگی) شروع گردیده و تا پایان ۲ سالگی ادامه می یابد.

در شیرخوارانی که وزن تولد بسیار کم (کمتر از ۱۵۰۰ گرم) داشته اند، $3-4\text{mg/kg/day}$ ، حداکثر ۱۵ میلی گرم آهن المنتال (خالص) در روز معادل ۱۵ قطره آهن روزانه از زمانی که وزن کودک ۲ برابر وزن هنگام تولد شود (حدود ۲ ماهگی) توصیه می شود و تا پایان ۲ سالگی ادامه می یابد.

برای کلیه شیرخوارانی که با شیر مادر یا شیر مصنوعی تغذیه می شوند، ویتامین A با دوز ۱۵۰۰ واحد بین المللی در روز و ویتامین D با دوز ۴۰۰ واحد بین المللی در روز (معادل یک سی سی قطره A+D یا مولتی ویتامین) از روز ۳-۵ تولد و همزمان با غربالگری هیپوتیروئیدی نوزادان تا پایان ۲ سالگی داده شود.

با توجه به انواع مختلف قطره چکان مورد استفاده توسط شرکت های دارویی، توجه به مندرجات روی جعبه قطره (به منظور مشخص نمودن تعداد قطره های معادل یک سی سی: معادل با ۴۰۰ واحد ویتامین D, ۱۵۰۰ واحد ویتامین A) جهت تجویز و نیز آموزش به مادر ضروری است. توجه: در صورت تغییر دستورالعمل کشوری نحوه مصرف مکمل ها، مطابق با آخرین دستورالعمل اقدام شود.

قطره A+D یا مولتی ویتامین

(در ۶ ماه اول فقط A+D داده شود.)

تجویز مکمل برای شیرخواران کمتر از ۲۰۰۰ گرم

برای شیرخواران کمتر از ۲۰۰۰ گرم پس از رسیدن به تغذیه کامل خوراکی مکمل های زیر را تجویز کنید:
 قطره مولتی ویتامین 1ml/day E
 قطره ویتامین 1ml/day E
 شربت روی 100mcg/day $1-2\text{mg/kg/day}$

در کلیه مواردی که در روند ارزیابی و درمان، نیاز به اقدامات در سطوح بالاتر درمانی و انتقال فوری بیمار می باشد، باید بلافاصله با اورژانس ۱۱۵ جهت اعزام بیمار تماس گرفته شود و ضمن انجام اقدامات قبل از انتقال از جمله تثبیت وضعیت بیمار هماهنگی های لازم به عمل آید. در سایر موارد که بیمار فاقد علائم تهدید کننده حیات (علائم خطر و علائم خطر فوری) است و نیاز به ارجاع بیمار به سطوح بالاتر خدمت می باشد باید پس از انجام اقدامات توصیه شده، بیمار در اولین فرصت ممکن و با مناسب ترین وسیله به مراکز تعیین شده ارجاع شود.

بدیهی است که پس از انتقال یا ارجاع در هر بیمار ضروری است تا طبق جدول، پیگیری های لازم در زمان مقرر انجام شود و از مرکز مربوطه پس خوراند دریافت شود.

نحوه انتقال / ارجاع

ارزیابی سایر مشکلات:

هر گونه شکایت یا علامت دیگری که مادر بیان می کند یا در بررسی شیرخوار مشاهده می کنید را ارزیابی نموده و در صورتی که امکان تشخیص یا درمان مشکلات طبق بوکلت و جدول تشخیص های افتراقی وجود ندارد، برای ارزیابی بیشتر شیرخوار را ارجاع دهید.

کمتر از ۲ ماه – پزشکی

درمان

چارت شماره ۱- پیشگیری از اتلاف حرارت شیرخوار

در خانه بهداشت / مرکز بهداشتی درمانی / مرکز تسهیلات زایمانی

- ۱- در صورت امکان شیرخوار را زیر warmer یا گرم کننده تابشی قرار دهید.
- ۲- لباس های خیس شیرخوار را تعویض کرده و او را با حوله گرم بپوشانید.
- ۳- در صورت عدم وجود وارمر یا گرم کننده تابشی از روش آغوشی (تماس پوست با پوست مادر و شیرخوار) استفاده شود.

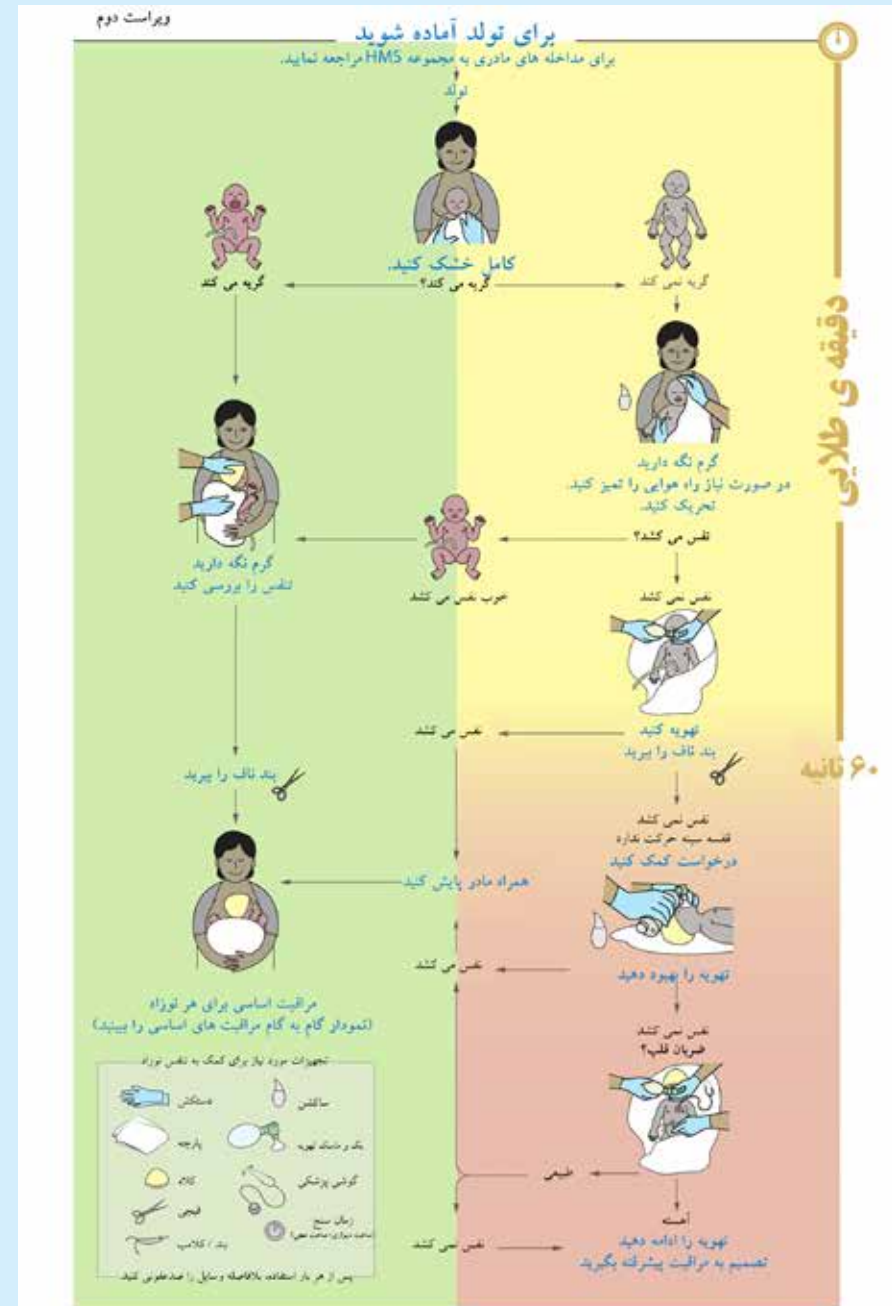
در تمام دوره نوزادی و شیرخوارگی از گرم نگهداشتن بیمار اطمینان حاصل کنید.

در مسیر انتقال

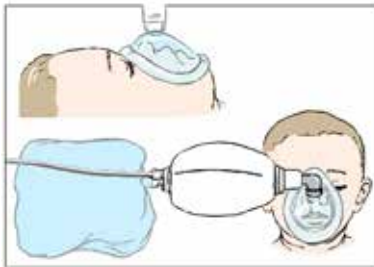
- ۱- از روش آغوشی و تماس پوست با پوست می توان جهت گرم نگاه داشتن شیرخوار استفاده کرد.
- ۲- نوزاد را با یک پیراهن جلو باز گرم، یک پوشک، کلاه و جوراب بپوشانید.
- ۳- لباس ها و پوشک های خیس شده را سریعاً تعویض نمایید.
- ۴- نوزاد را عمودی بین دو سینه مادر برای ایجاد تماس پوست با پوست قرار دهید. سر شیرخوار را به یک طرف بچرخانید.
- ۵- بدن شیرخوار را با لباس مادر و در هوای سرد با یک پتوی گرم بپوشانید.
- ۶- بهتر است پوشش شیرخوار یک لایه بیشتر از لباس های مادر و از جنس نخی، همراه با کلاه و جوراب باشد. سپس او را در یک لایه پارچه نرم و خشک قرار داده و با یک پتوی نازک بپوشانید.
- ۷- گرمی دست ها و پاهای شیرخوار را مرتب کنترل نموده و در صورت سرد بودن از روش آغوشی استفاده کنید.
- ۸- در صورت نداشتن علائم خطر فوری یا بیماری شدید، تغذیه مکرر شیرخوار با شیرمادر یا شیر دوشیده شده به حفظ درجه حرارت بدن وی کمک می کند.

روند گام به گام احیای نوزاد

تهویه ریه ها، مهم ترین و موثرترین گام در احیای نوزاد

این روند برای شیرخواران کمتر از ۲ ماه، قابل اجرا می باشد.

- بالای سر نوزاد بایستید، با کشیدن سر کمی به عقب و حمایت از چانه، راه هوایی را باز نگه دارید.
- لبه ی ماسک را بر نوک چانه قرار دهید، سپس ماسک را روی دهان و بینی بگذارید و آن را به خوبی بر روی صورت محکم کنید*.
- بگ را فشار دهید تا قفسه سینه به آرامی حرکت کند. هر دقیقه ۴۰ تنفس بدهید. با صدای بلند بشمارید، هنگامی که بگ را فشار می دهید بگویید "یک" و در حالی که بگ را رها می کنید بگویید "دو . سه" در این صورت تهویه به خوبی صورت می گیرد.

در طی تهویه، ارزیابی کنید که آیا قفسه سینه با تهویه حرکت می کند و تنفس نوزاد خوب است؟ تهویه موثر باید حرکت آرامی در قفسه سینه ایجاد کند.

- اگر قفسه سینه با تهویه حرکت نمی کند، ماسک را جابجا کنید تا بهتر روی صورت محکم شود و سر را دوباره وضعیت دهید تا راه هوایی باز شود.
- تهویه موثر را تا زمان شروع تنفس نوزاد، ادامه دهید.
- اگر نوزاد خوب نفس می کشد** تهویه را متوقف کنید.
- اگر نوزاد پس از یک دقیقه تهویه موثر، هنوز شروع به تنفس نکرده است، ضربان قلب را ارزیابی کنید:

- اگر ضربان قلب طبیعی است، تهویه را تا زمان شروع به نفس کشیدن نوزاد ادامه دهید.
- وقتی نوزاد شروع به نفس کشیدن کرد و ضربان قلب طبیعی باقی ماند، تهویه را قطع کنید.
- اگر ضربان قلب طبیعی است، اما نوزاد نفس می کشد یا تنفس منقطع دارد، تهویه را ادامه بدهید و تنفس و ضربان قلب را دوباره ارزیابی کنید.
- اگر ضربان قلب کاهش یافته، مطمئن شوید تمام گام های بهبود تهویه را انجام داده اید. تنفس و ضربان قلب را دوباره ارزیابی کنید و اگر نوزاد همچنان نیازمند تهویه است، برای مراقبت پیشرفته نوزاد را فوراً انتقال دهید و در طی انتقال تهویه را ادامه دهید.

- در صورتی که به هردلیلی با نوزاد تازه متولد شده مواجه هستید به چارت روند گام به گام احیاء نوزاد (صفحه ۴۴) مراجعه کنید.
- ۱ - نوزاد را در وضعیت مناسب قرار دهید (گردن مختصری به عقب کشیده شده) و حوله یا پارچه لوله شده ای به ضخامت ۲-۲/۵ سانتیمتر زیر شانه های نوزاد قرار دهید.
- ۲ - دهان و سپس بینی شیرخوار را با کمک یک پوار ساکشن کنید.

- ۳ - وضعیت دادن، پاک کردن ترشحات در صورت لزوم و گرم کردن نوزاد معمولاً تحریک لازم برای تنفس ایجاد می کند. پشت، تنه یا اندام های نوزاد را به آرامی مالش دهید. تحریک شدید کل بدن کمکی نمی کند و ممکن است باعث آسیب جدی شود. هرگز نوزاد را تکان شدید ندهید.

* ماسک باید چانه، دهان و بینی را بپوشاند ولی روی چشم ها قرار نگیرد. ماسک را بر روی صورت با انگشت شست و اشاره نگه دارید. از انگشت وسط برای نگه داشتن چانه به سمت ماسک استفاده کنید. از انگشت چهارم و پنجم برای جلو و بالا کشیدن فک و کمک به باز نگه داشتن راه هوایی استفاده کنید.

**تعداد تنفس نوزاد را شمرده و به صدای ناله و فرورفتگی قفسه سینه در نوزاد دقت کنید. نوزاد با تنفس منقطع یا بدون تنفس، نیاز به ادامه تهویه با بگ و ماسک دارد.

اگر مشکوک به ترومای گردنی نیست:

- شیرخوار را به پهلو چپ قرار دهید تا خطر آسپیراسیون کاهش یابد.
- گردن را کمی به حالت اکستانسیون در آورید و برای ثابت نگه داشتن، یک دست او را زیر گونه قرار دهید.
- برای ثابت ماندن وضعیت بدن، یک پا را به جلو خم کنید.

اگر مشکوک به ترومای گردنی است:

- شیرخوار را به پشت بخوابانید و گردن او را ثابت کنید.
- پیشانی شیرخوار را از دو طرف به تخته، با چسب محکم کنید تا در همین وضعیت باقی بماند.
- برای جلوگیری از حرکت گردن، دو طرف سر شیرخوار را با سرم یک لیتری ثابت نگه دارید.
- در صورت وجود استفراغ، درحالی که سر را در امتداد بدن نگه داشته اید، شیرخوار را به پهلو بخوابانید.

منظور از جریان آزاد اکسیژن این است که جریان اکسیژن جلوی بینی شیرخوار برقرار شود، این کار با وسایل زیر امکان پذیر است: ماسک اکسیژن و لوله اکسیژن

ماسک اکسیژن:

- از لوله و ماسک اکسیژن متصل بهم که به جریان اکسیژن ۵ لیتر در دقیقه وصل باشد استفاده کنید.
- با قرار دادن ماسک روی صورت شیرخواری توانید اکسیژنی با غلظت بالا به او برسانید.

لوله اکسیژن:

- هنگامی که ماسک در دسترس نباشد برای برقراری جریان آزاد اکسیژن، یک لوله را به منبع اکسیژن وصل کنید و کف دست ها را به صورت مقعر روی صورت شیرخوار قرار دهید. در این حالت سرعت جریان اکسیژن حداقل ۵ لیتر در دقیقه، تنظیم شود.

- در صورتی که شیرخوار دچار وقفه قلبی تنفسی است و نیاز به احیا دارد به دستور العمل کشوری روند احیای گام به گام نوزاد و الگوریتم روند گام به گام احیای نوزاد (صفحه ۴۴) مراجعه نمایید.

گلوکز وریدی بدهید

- اگر توانمندی رگ گیری برای شیرخوار زیر ۲ ماه در مرکز وجود دارد، برای شیرخوار رگ بگیریید* (برای انجام آزمایشات اورژانس خون گیری کنید).
- سرم نرمال سالین یا رینگرلاکتات وصل کنید. مطمئن شوید که سرم به خوبی جریان دارد.
- ۱۰ ml/kg از مایع فوق را با حداکثر سرعت انفوزیون کنید. (مطابق جدول زیر)

وزن (کیلوگرم)	حجم محلول گلوکز ۱۰٪ که باید به صورت بولوس (۲-۴ml/kg) داده شود
تا ۱/۵kg	۵ml
از ۱/۵ تا ۲/۵	۱۰ml
از ۲/۵ تا ۳/۵	۱۵ml
از ۳/۵ تا ۴/۵	۲۰ml
از ۴/۵ تا ۵/۵	۲۵ml

- درمان با محلول سرم قندی ۱۰٪ به میزان ۵ ml/kg/h تا زمان انتقال و در مسیر انتقال و یا در صورت عدم امکان انتقال، ادامه یابد.
- به نحوه تنظیم قطرات در راهنمای بوکلت توجه کنید.

اقداماتی برای پیشگیری از پایین آمدن قند خون

- اگر شیرخوار قادر به تغذیه مستقیم از شیرمادر است:
  - از مادر بخواهید شیرخوار را با شیرخودش تغذیه کند.
- اگر شیرخوار قادر به تغذیه مستقیم از پستان مادر نیست، ولی قادر به بلع می باشد:
  - به ترتیب اولویت و دسترسی، شیردوشیده شده مادر، شیر دایه، شیر مصنوعی، سرم قندی ۵٪ به او بدهید.
  - قبل از انتقال ۵۰-۲۰ میلی لیتر (۱۰ میلی لیتر به ازای هر کیلوگرم) شیر یا سرم قندی ۵٪ در صورت تحمل با قاشق به او بدهید.
- اگر شیرخوار توانایی بلعیدن ندارد:
  - اگر توانایی گذاشتن لوله معده دارید، مایعات فوق را به همان میزان از طریق لوله معده به او بدهید.
- در صورت عدم امکان انتقال درمان های فوق را هر ۲ ساعت تکرار کنید.

* اگر نمی توانید بی درنگ برای بیمار رگ بگیریید و کودک تشنج ندارد، شیر مادر را از طریق لوله معده (N.G.T) بدهید.

- اگر توانمندی رگ گیری برای شیرخوار زیر ۲ ماه در مرکز وجود دارد، برای شیرخوار رگ بگیریید* (برای انجام آزمایشات اورژانس خون گیری کنید).
- سرم نرمال سالین یا رینگرلاکتات وصل کنید. مطمئن شوید که سرم به خوبی جریان دارد.
- ۱۰ ml/kg از مایع فوق را با حداکثر سرعت انفوزیون کنید. (مطابق جدول زیر)

وزن (کیلوگرم)	حجم رینگرلاکتات یا نرمال سالین (۱۰ml/kg)
تا ۱/۵	۱۵ml
از ۱/۵ تا ۲/۵	۲۰ml
از ۲/۵ تا ۳/۵	۳۰ml
از ۳/۵ تا ۴/۵	۴۰ml
از ۴/۵ تا ۵/۵	۵۰ml

- پس از اولین انفوزیون، ارزیابی کنید. ◀ اگر بهبودی حاصل نشد، هر چه سریع تر، تزریق مایع فوق را تکرار کنید.
- پس از دومین انفوزیون دوباره ارزیابی کنید. ◀ اگر بهبودی حاصل نشد، هر چه سریع تر، مجدداً تزریق مایع فوق را تکرار کنید.
- پس از سومین تزریق، شیرخوار را انتقال دهید.
- در صورت عدم امکان انتقال دوباره ارزیابی کنید.
- اگر بهبودی حاصل نشد، در عرض ۶۰ دقیقه میزان ۲۰ ml/kg FFP یا گلوبول قرمز متراکم بزنید (در صورت بستری در بیمارستان).
- پس از بهبودی در هر مرحله (کاهش تعداد نبض، بهتر پرشدن مویرگ ها) یا سومین تجویز سرم، شیرخوار را به بیمارستان انتقال دهید و در بین راه ۷۰ml/kg از محلول دکستروز سالین را در عرض ۵ ساعت بدهید.

در صورت عدم امکان انتقال:

- سرم معادل مایع نگهدارنده از دکستروز سالین تجویز شود.
- مکرراً شیرخوار را ارزیابی کنید. اگر بهبودی حاصل نشد، قطرات مایع را با سرعت بیشتری تجویز کنید.
- اگر حال شیرخوار در طول مدت سرم درمانی فوق بدتر شد؛ رال ریوی سمع گردید یا هپاتومگالی ایجاد شد، نارسایی قلبی را در نظر داشته باشید. انفوزیون وریدی را متوقف کنید، زیرا دادن مایعات وریدی می تواند موجب بدتر شدن وضعیت شیرخوار شود. شیرخوار را فوراً انتقال دهید.
- * اگر نمی توانید بی درنگ برای بیمار رگ بگیریید و مایعات وریدی تزریق کنید، مقادیر مورد نیاز مایعات فوق، از طریق داخل استخوانی یا لوله معده (NGT) تا زمان رگ گیری داده شود.

درمان شیرخوار قبل از انتقال و یا در صورت عدم امکان انتقال

اقدامات قبل از انتقال

- برای پیشگیری از پایین آمدن قند خون طبق چارت ۷ صفحه ۴۷ و دریافت مایعات مناسب وریدی، چارت ۶ صفحه ۴۷ درمان کنید.
- آنتی بیوتیک مناسب را به ترتیب اولویت، تزریق وریدی یا داخل عضلانی بدهید:
- برای شیرخوارانی که باید انتقال داده شوند، آنتی بیوتیک انتخابی قبل از انتقال، آمپی سیلین (۵۰ mg/kg) و جنتامایسین (۲/۵ mg/kg) را به ترتیب اولویت، تزریق وریدی یا داخل عضلانی داده و فوراً شیرخوار را انتقال دهید.
- از گرم نگه داشتن شیرخوار، اطمینان حاصل کنید.

دارو/ وزن	آمپی سیلین*	جنتامایسین
تا ۱/۵ کیلوگرم	۱/۵ میلی لیتر (۷۵mg)	آمپول ۲۰mg = ۲mL
۱/۵-۲/۵ کیلوگرم	۲ میلی لیتر (۱۰۰mg)	۰/۸ میلی لیتر
۲/۵-۳/۵ کیلوگرم	۴ میلی لیتر (۱۷۵mg)	۱/۱ میلی لیتر
بیش از ۳/۵ کیلوگرم	بیشتر از ۳/۵ میلی لیتر (>۲۰۰mg)	۲ میلی لیتر

نکته مهم: قبل از انتقال شیرخوار به مرکز درمانی، در صورت امکان، وضعیت شیرخوار به ویژه از نظر علائم حیاتی، پرفیوژن بافتی و دمای بدن تا حد امکان پایدار گردد؛ زیرا به صورت چشمگیر در پیش آگهی بیماری تاثیرگذار می باشد.

اگر انتقال امکان ندارد:

- برای پیشگیری از پایین آمدن قند خون درمان کنید (چارت ۷ صفحه ۴۷).
- آنتی بیوتیک مناسب را به ترتیب اولویت، تزریق وریدی بدهید:
- اولین دوز آنتی بیوتیک مناسب آمپی سیلین (۵۰ mg/kg) و جنتامایسین (۲/۵ mg/kg) را به ترتیب اولویت، تزریق وریدی بدهید.
- در صورت عدم امکان انتقال بهتر است با متخصص کودکان، تلفنی مشاوره و تا زمان فراهم شدن امکان انتقال شیرخوار بیمار، آنتی بیوتیک مناسب تجویز شود.
- از گرم نگه داشتن شیرخوار، اطمینان حاصل کنید.
- هر زمانی که امکان انتقال وجود داشت؛ شیرخوار را انتقال دهید.

*یک ویال ۲۵۰mg آمپی سیلین را در ۵ml آب مقطر استریل حل کنید تا محلول مورد نظر به دست آید.

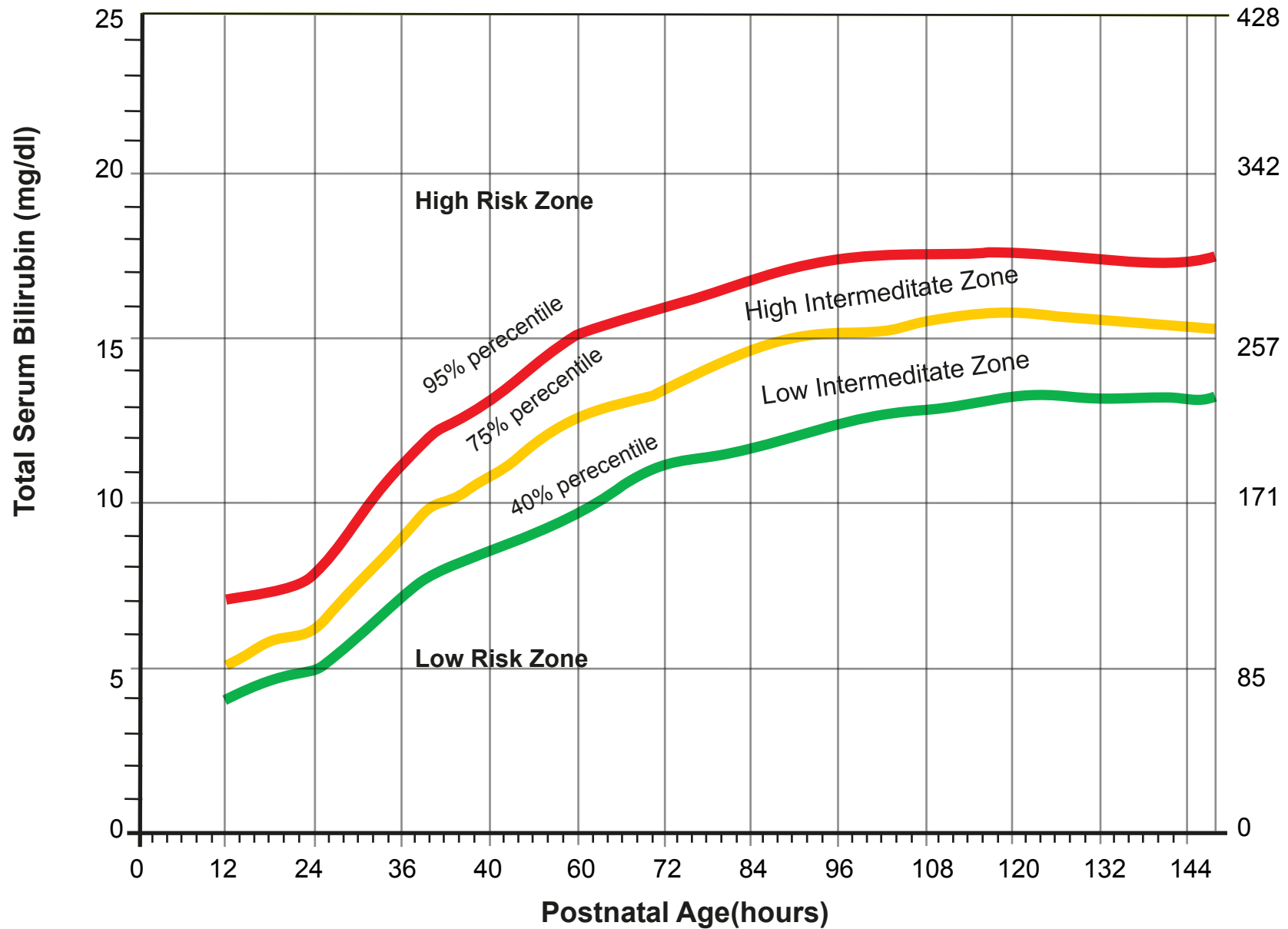
- راه های هوایی شیرخوار را باز نموده و در صورت نیاز ساکشن کنید. سر را در وضعیت مناسب قرار دهید، ضربان قلب شیرخوار را کنترل کنید و در صورت مشاهده مشکل در تنفس یا ضربان قلب شیرخوار، طبق روند گام به گام احیای نوزاد رفتار کنید. سپس راه وریدی را برقرار کنید و محلول سرم قندی ۱۰٪ را طبق چارت شماره ۷ صفحه ۴۷ تجویز کنید.
- دوز دارو را بر اساس وزن شیرخوار تعیین کنید.
- اگر تشنج ادامه داشت، فنوباریتال محلول در آب را می توان به صورت انفوزیون وریدی و به آهستگی در عرض ۱۵ دقیقه تزریق کنید.
- دوز لازم را از آمپول فنوباریتال به داخل سرنگ انسولین (۱ ml) بکشید.
- فنوباریتال را به صورت IV* صرفاً در مواردی که IV line برقرار شده یا در صورت عدم امکان گرفتن IV line، عضلانی تزریق کنید.
- شیرخوار را پس از کنترل تشنج، فوراً انتقال دهید.

وزن (کیلوگرم)	فنوباریتال محلول ۲۰۰mg/ml دوز ۲۰mg/kg = ۰/۱ml/kg
تا ۱/۵	۰/۱ml
از ۱/۵ تا ۲/۵	۰/۲ml
از ۲/۵ تا ۳/۵	۰/۳ml
از ۳/۵ تا ۴/۵	۰/۴ml
از ۴/۵ تا ۵/۵	۰/۵ml

- اگر تشنج پس از ۲۰ دقیقه ادامه داشت، دوز دوم فنوباریتال را با نصف مقادیر بالا به صورت IV یا IM** تزریق کنید.
- اگر تشنج پس از ۲۰ دقیقه بعدی نیز ادامه داشت، دوز سوم فنوباریتال را با نصف مقادیر بالا به ترتیب اولویت، به صورت IV یا IM تزریق کنید.
- اگر تشنج هنوز پس از ۲۰ دقیقه بعدی ادامه داشت در صورت عدم پاسخ، فنی توئین ۲۰mg/kg به صورت IV به آهستگی در عرض ۲۰-۱۵ دقیقه تزریق کنید و در صورت عدم پاسخ، اقدامات قبل از انتقال صفحه ۴۸ را انجام داده و شیرخوار را فوراً انتقال دهید.

- نکته
- به منظور پیشگیری از آسیب‌رسانی تا زمان کنترل تشنج نوزاد را N.P.O نگه دارید.
  - دقت شود فنوباریتال محلول در چربی را نمی توان وریدی تجویز کرد.
  - تزریق وریدی داروها تنها زمانی امکان پذیر است که برای شیرخوار، از قبل، IV line مناسب و مطمئن گرفته شده باشد.

* IV: Intravenous
** IM: Intramuscular

کمتر از ۲ ماه - پزشکی

مشاوره با مادر و پیگیری

چه موقع مراجعه کند

اگر شیرخوار مبتلا به:	برای پیگیری برگردد:
کم آبی	۲۴ ساعت بعد
اختلال دمای بدن	۲۴ ساعت بعد
عفونت خفیف ناف عفونت خفیف پوست بزرگی و سفتی پستان هر مشکل شیرخوردن	۲ روز بعد
زردی	۱ تا ۲ روز بعد (بسته به شدت زردی)
برفک	۷ روز بعد
عفونت خفیف چشم	۵ روز بعد
وزن گیری ناکافی	۱۰ روز بعد

به مادر توصیه کنید اگر شیرخوار هر کدام از نشانه های زیر را داشت، باید فوراً برگردد

- خوب شیرنخوردن
- مکیدن ضعیف
- بدتر شدن بیماری
- تب دار شدن
- تنفس تند
- تنفس مشکل
- خون در مدفوع
- بی حالی
- هیپوترمی (سردی تنه یا اندام ها)
- بروز زردی کف دست و پا در نوزاد مبتلا به زردی یا همراه شدن با علائم و نشانه های خطر

درمان برفک و مشاوره با مادر

- مادر باید ابتدا دست هایش را بشوید. سپس پنبه تمیز را به سر چوب کبریت پیچیده و یا یک گوش پاک کن را آغشته به یک میلی لیتر محلول نیستاتین نموده و بر روی لکه های سفید برفک داخل دهان شیرخوار بمالد. این کار را هر ۶ ساعت تکرار نموده و به مدت ۷ روز ادامه دهد.
- مادر بعد از ۷ روز مراجعه کند، در صورتی که بعد از ۷ روز علیرغم درمان با نیستاتین، برفک دهانی شیرخوار بهتر نشد یا شیرخوار در پستان گرفتن مشکل داردیک دوره ۷ روزه دیگر نیز درمان با نیستاتین ادامه یابد؛ اگر بعد از این دوره نیز برفک درمان نشد، شیرخوار را به مرکز تخصصی ارجاع دهید.
- مادر نیز همزمان با درمان کودک، پماد ضد قارچ میکونازول یا نیستاتین را بعد از تغذیه کودک از پستان، روزی ۴ بار تا ۷ روز بعد از بهبودی، بر روی هاله پستان بمالد.

اطمینان از مکان گرم برای شیرخوار در همه اوقات

- به مادر توصیه کنید در هوای سرد، سر و پای شیرخوار را پوشانیده و لباس بیشتری به او بپوشاند و در هوای گرم لباس کمتری به او بپوشاند (لباس مناسب شیرخوار یک پوشش بیشتر از مادر است).
- از قنداق کردن شیرخوار در هر شرایطی خود داری کنید.

مراقبت های لازم در منزل را به مادر آموزش دهید

- تغذیه مکرر با شیر مادر در طول شبانه روز به خصوص شب ها
- تغذیه با شیر مادر مطابق با میل شیرخوار در طی سلامت و بیماری
- در هنگام زردی قطع شیرمادر، تغییر رژیم غذایی مادر یا شیرخوار و مصرف هیچ گونه داروی خانگی یا گیاهی یا صنعتی برای درمان زردی شیرخوار توصیه نمی شود.
- چه موقع باید فوراً برگردد؟
- چه موقع مراجعه کند؟

در هر مورد که شیرخوار بیمار، انتقال یا ارجاع داده شده است، پس از ۲۴ ساعت پیگیری شود. در صورت عدم مراجعه شیرخوار در زمان مقرر برای پیگیری بیماری، ظرف ۲۴ ساعت آینده پیگیری شود.

مشکلات شیر خوردن: بعد از ۲ روز

- بر اساس بوکت کودک سالم و راهنمای مشاوره، نحوه شیرخوردن شیرخوار را پیگیری کنید.
- اگر در مشاوره با مادر تغییر تغذیه ای قابل ملاحظه ای را توصیه کرده اید، از او بخواهید شیرخوار را مجدداً بیاورد.
- اگر شیرخوار وزن گیری ناکافی داشته است، از مادر بخواهید او را ۱۰ روز پس از اولین مراجعه مجدداً بیاورد.

کم آبی: بعد از ۳ ساعت

پیگیری شود شیرخوار را به مرکز تخصصی برده باشند.

اختلال دمای بدن

۲۴ ساعت بعد مراجعه نموده و ارزیابی مجدد صورت گیرد.

عفونت های موضعی:

- عفونت خفیف ناف و پوست: در صورت عدم بهبودی بعد از ۲ روز بزرگی و سفتی پستان: بعد از ۲ روز
عفونت خفیف چشم: بعد از ۵ روز
- شیرخوار را از نظر عفونت های موضعی ارزیابی کنید. (ناف، پوست، چشم، پستان)
  - اگر عفونت موضعی شیرخوار تغییری نکرده یا بدتر شده است، شیرخوار را ارجاع کنید.
  - اگر عفونت موضعی شیرخوار بهتر شده است، به مادر بگویید، توصیه ها را ادامه دهد.

وزن گیری ناکافی: بعد از ۱۰ روز

- شیرخوار را وزن کنید:
- اگر بیش از ۲۰ گرم در روز وزن اضافه کرده، مادر را تشویق کنید ادامه بدهد.
- اگر کمتر از ۱۰ گرم در روز، وزن اضافه کرده، شیرخوار را ارجاع دهید.

نحوه تغذیه را ارزیابی کنید:

- با مراجعه به بوکت کودک سالم و راهنمای مشاوره، نحوه تغذیه شیرخوار را پیگیری کنید.

زردی: بعد از ۱ تا ۲ روز (بسته به شدت زردی)

- مراقبت در منزل را به مادر آموزش دهید.
- تغذیه مکرر با شیر مادر را توصیه کنید.
- به مادر آموزش دهید در صورت وجود زردی در کف دست و پا و یا بروز علائم و نشانه های خطر فوراً برگردد.
- ارزیابی مطابق جدول زردی صفحه ۳۹ مجدداً انجام شود.

برفک: بعد از ۷ روز

- مجدداً یک دوره درمان ۷ روزه با نیستاتین تکرار شود. در صورت عدم بهبودی به مرکز تخصصی ارجاع شود.

ارزیابی سندروم نقص ایمنی (HIV/AIDS) ویژه مناطق پرخطر

در مناطق با خطر بالا (این مناطق توسط دانشگاه به مراکز بهداشتی اعلام می شوند) برای هر کودک بیمار پس از انجام سایر ارزیابی‌ها، کودک را از نظر احتمال ابتلا به سندرم نقص سیستم ایمنی (HIV/AIDS) ارزیابی کنید.

در مورد زندگی در شرایط پرخطر سوال کنید:	وجود علائم و نشانه‌های احتمالی ابتلا به نقص ایمنی را بررسی کنید:	علائم و نشانه‌ها	طبقه‌بندی	اقدام مناسب
<p>آیا یکی از والدین کودک به عفونت HIV مبتلا بوده است؟</p> <p>آیا یکی از والدین کودک اعتیاد تزریقی دارد؟</p> <p>آیا کودک سابقه زندگی در مراکز نگهداری یا شیرخوارگاه داشته است؟</p> <p>آیا کودک سابقه زندگی یا تماس نزدیک با فرد تحت درمان سل داشته است؟</p>	<p>کودک از مادر مبتلا به ایدز متولد شده است</p> <p>سابقه ابتلا به کاندیدیاز دهانی در سن بالای دو ماه</p> <p>کاندیدیاز طولانی مدت و مقاوم به درمان</p> <p>کاندیدیاز مری</p> <p>اسهال پایدار مقاوم به درمان (بیش از ۱۴ روز)</p> <p>تب طول کشیده یا متناوب (بیش از یک ماه)</p> <p>سوتغذیه متوسط که به درمان پاسخ نداده است</p> <p>پنومونی های مکرر</p> <p>لکوپلاکی های مویی زبانی</p> <p>عفونت های هرپس دهانی یا پوستی طولانی مدت (بیش از یک ماه)</p>	<ul style="list-style-type: none"> در صورت وجود هر یک از نشانه‌های احتمالی ابتلا به سندروم نقص ایمنی یا زندگی در شرایط پرخطر 	احتمال ابتلا به ایدز	<ul style="list-style-type: none"> برای تست سریع (HIV) * انجام دهید در صورتی که پاسخ تست مثبت (-reactive) باشد فرم های مربوطه را تکمیل و کودک برای انجام سایر اقدامات تشخیصی به مراکز مشاوره ارجاع دهید. یک هفته بعد جهت اطمینان از مراجعه پیگیری کنید.
		هیچ یک از شرایط یا سوابق پرخطر را ندارد	در معرض ابتلا	آموزش ها و مشاوره های لازم برای پیشگیری از ابتلا به ایدز را انجام دهید.

طبقه بندی کنید